Landsbygds- och infrastrukturdepartementet,
Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över promemoria ändring av detaljplaner, LI2026/01339

Er beteckning: LI2026/01339

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker förslaget i de delar där promemorian föreslår ett nytt förfarande i syfte att skapa en snabbare process vid digitalisering av äldre planer samt att en ny detaljplan ska tas fram i de fall kommunen avser att ”ändra” en gällande detaljplan. Promemorians förslag skapar i dessa delar möjligheter till en mer effektiv och digital samhällsbyggnadsprocess och bidrar även till en ökad tydlighet i efterföljande prövningar.

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker promemorians förslag vad gäller föreslagna justeringar av rättelsekaraktär i plan- och byggförordningen.

Vidare anser Länsstyrelsen Östergötland att förslaget i vissa delar måste förtydligas. Främst gäller detta de tillägg och ”ändringar” som avses kunna göras utöver de som listas i kap. 4 § 37a samt länsstyrelsens roll vid ett antagande. Detta behöver tydliggöras i särskilda författningsregleringar.

Sammanfattningsvis ser Länsstyrelsen Östergötland positivt på de åtgärder som föreslås men anser att det krävs förtydligande i vissa avseende för att föreslagna åtgärder ska få den effekt som utredaren avser.

Ett tydligare och förenklat regelverk för ändring av en detaljplan

Vad innebär den förenklade prövningen?

Det uppstår otydligheter kring hur kap 4 § 37 a och 37 b ska tillämpas. Länsstyrelsen Östergötland anser att § 37 a och 37 b är formulerade på ett bra och tydligt sätt men anser att det uppstår otydligheter hur de ska tillämpas när skälen till promemorians förslag redovisas i kapitel 5. Författningskommentarerna i kapitel 9 leder inte heller till något klargörande i detta avseende.

Skälen till detta är att på sidan 27 i promemorian framgår det att ”För reglering i en detaljplan som innebär andra, mer omfattande, ändringar i förhållande till den ursprungliga planen ska de förenklade reglerna inte gälla.” Samtidigt framgår det på sidan 33 och 34 att vissa ändringar trots detta får göras inom det förenklade förfarandet så länge det inte motverkar den ursprungliga planens syfte. I det här fallet anser Länsstyrelsen Östergötland att detta resonemang inte stämmer överens med de författningsförslag som föreslås.

Länsstyrelsen Östergötland anser att det behövs en förenklad prövning i syfte att får äldre planer digitaliserade, samt att de i viss mån kan behöva justeras utifrån olika omständigheter som har skett över tid. Länsstyrelsen Östergötland är även av uppfattningen att det behövs en förenklad process i de fall en detaljplan behöver ändras, förutsatt att ändringarna är av mindre karaktär och att befintliga förutsättningar inte förändras mer än marginellt.

I det här fallet är Länsstyrelsen Östergötland därför mycket tveksam till hur mycket som ska tillåtas att ändras i samband med detta ”snabbspår”, och som diskuteras på sidan 33 och 34. Att lägga till användningsbestämmelser, och i vissa fall egenskapsbestämmelser, kan förändra förutsättningarna och genomförandet av en plan även om inte huvudsyftet motverkas. Det kan dock ha en sådan påverkan att ett förenklat förfarande inte är tillämpligt. Exempelvis kan införande eller förändring av byggnadshöjd och/eller exploateringsgrad, få märkbara konsekvenser på stads- eller landskapsbild och på så sätt medföra en negativ påverkan på befintligt riksintresse. I Promemorian framgår det även att kommunerna redan idag tycker det är svårt att avgöra vad som kan inrymmas i en ändring av detaljplan och med föreslagen förändring

ser inte Länsstyrelsen Östergötland att det blir tydligare för kommunerna.

Om det dock finns andra ändringar, likt de på sidan 33 och 34, som kan tänkas tillåtas i samband med ett förenklat förfarande och som inte inryms i § 37 a, bör detta förtydligas med en ytterligare paragraf. Paragrafen behöver då beskriva vad som kan ändras, utöver det som listas i § 37 a. Det kan även övervägas om det behövs två olika förfarande för ”digitalisering av gällande plan” och så kallad ”ändring av detaljplan”.

Krav på införande av en ny genomförandetid behöver finnas kvar. Om nya planbestämmelser trots allt tillkommer så bör det ändå finnas krav på införande av en ny genomförandetid för dessa. Skälen till detta är att de delar av planen som inte har varit möjliga att genomföra tidigare bör på så sätt ges någorlunda säkra garantier för att kunna fullföljas.

Överprövande instansers prövning

Länsstyrelsen Östergötland anser att länsstyrelsens roll i kapitel 11, vid ett antagande av en detaljplan där ett förfarande enligt § 37 a har använts, behöver förtydligas. Utifrån promemorians förslag är det otydligt vad länsstyrelsens roll blir om länsstyrelsen bedömer att ett annat förfarande borde ha tillämpats i processen. Trots författningskommentarerna på sidan 56 finns det fortfarande oklarheter kring länsstyrelsens roll vid ett antagande. Vidare anser Länsstyrelsen Östergötland att detta behöver förtydligas med en ny paragraf.

Länsstyrelsen Östergötland är tveksam till länsstyrelsens roll i processen vid ett förenklat förfarande i de fall det även är möjligt att föreslå ytterligare ändringar eller tillägg av bestämmelser, än de som listas i kap. 4 § 37 a. Exempelvis liknande de som återfinns i promemorian på sidan 33 och 34. Som tidigare nämnts i yttrandet skulle även mindre ändringar kunna få negativa konsekvenser inom och utanför planområdet vid ett genomförande av planen. I detta avseende anser Länsstyrelsen Östergötland att länsstyrelsens bedömning eller prövning sker för sent i processen, och att detta kan innebära en stor osäkerhet för kommunen. Den osäkerheten i sig kan leda till att kommunen väljer bort ett förenklat förfarande.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av avdelningschef Jenny Knuthammar med samhällsplanerare Sara Lilljebjörn som föredragande. I den slutliga handläggningen har också samråd skett med länsjurist Fredrik Gustafsson och samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post ostergotland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping, eller ring vår växel 010-223 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/ostergotland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/ostergotland/personuppgifter